

Vissa konsumentfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett 30-tal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 om skilda konsumentfrågor. Motionsyrkandena gäller bl.a. näringsidkares skyldighet att informera om och märka produkter, marknadsföring, konsumentskydd och resegarantisystemet.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns nio reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Prisinformation	5
Information om genmodifierade produkter	6
Miljöinformation	7
Information om bilaras bränsleförbrukning	8
Märkning av skinn och päls från djur	10
Vilseledande produktbeteckningar	11
Könsdiskriminerande reklam	12
Märkning av manipulerade fotografier	14
Rätt till ersättningsvara	15
Svårtillgängliga avtal	16
Fakturaskojeri	17
Kortavgifter	18
Dödande av förkommen bankbok	19
Resegarantisystemet	20
Godtrosförvärv	22
Införande av konsumentbalk	22
Reservationer	24
1. Information om genmodifierade produkter, punkt 2 (v)	24
2. Miljöinformation, punkt 3 (v)	24
3. Information om bilaras bränsleförbrukning, punkt 4 (v)	25
4. Märkning av skinn och päls från djur, punkt 5 (v)	25
5. Vilseledande produktbeteckningar, punkt 6 (fp, kd, v, c)	26
6. Könsdiskriminerande reklam, punkt 7 (kd)	27
7. Könsdiskriminerande reklam, punkt 7 (v)	28
8. Märkning av manipulerade fotografier, punkt 8 (v)	28
9. Införande av konsumentbalk, punkt 16 (v)	29
Särskilda yttranden	30
1. Vissa konsumentfrågor, punkterna 2, 4, 5, 7, 8 och 14 (c)	30
2. Kortavgifter, punkt 12 (v)	30
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Prisinformation**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L222.

2. **Information om genmodifierade produkter**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L387.

Reservation 1 (v)

3. **Miljöinformation**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L270 yrkandena 1–3.

Reservation 2 (v)

4. **Information om bilars bränsleförbrukning**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L383.

Reservation 3 (v)

5. **Märkning av skinn och päls från djur**

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:MJ521 yrkande 1 och 2005/06:MJ534 yrkande 3.

Reservation 4 (v)

6. **Vilseledande produktbeteckningar**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L290 yrkande 7.

Reservation 5 (fp, kd, v, c)

7. **Könsdiskriminerande reklam**

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 12, 2005/06:L224, 2005/06:L238, 2005/06:L381 och 2005/06:A370 yrkande 37.

Reservation 6 (kd)

Reservation 7 (v)

8. **Märkning av manipulerade fotografier**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L330.

Reservation 8 (v)

9. **Rätt till ersättningsvara**

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L329 och 2005/06:L355.

10. **Svårtillgängliga avtal**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L396 yrkandena 1–3.

11. **Fakturaskojeri**

Riksdagen avslår motion 2005/06:L282 yrkandena 1–3.

12. Kortavgifter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L345 och 2005/06:L360 yrkandena 1 och 2.

13. Dödande av förkommen bankbok

Riksdagen avslår motion 2005/06:L233.

14. Resegarantisystemet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:L369 och 2005/06:L379.

15. Godtrosförvärv

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr305 yrkande 4.

16. Införande av konsumentbalk

Riksdagen avslår motion 2005/06:L393.

Reservation 9 (v)

Stockholm den 23 mars 2006

På lagutskottets vägnar

Inger René

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger René (m), Marianne Carlström (s), Raimo Pärssinen (s), Jan Ertsborn (fp), Christina Nenes (s), Hillevi Larsson (s), Yvonne Andersson (kd), Tasso Stafilidis (v), Maria Hassan (s), Bertil Kjellberg (m), Rezene Tesfazion (s), Martin Andreasson (fp), Viviann Gerdin (c), Anneli Särnblad (s), Henrik von Sydow (m), Pia Nilsson (s) och Johan Löfstrand (s).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet ett 30-tal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2005 om skilda konsumentfrågor. Motionsspörsmålen gäller bl.a. näringsidkares skyldighet att informera om och märka produkter, marknadsföring, konsumentskydd och resegarantisystemet. Motionsförslagen finns i *bilagan*.

Utskottet behandlar under särskilda rubriker de olika frågor som aktualiserats i motionerna.

Prisinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller prisinformation om kostnaden för TV-kanaler. Utskottet hänvisar till gällande rätt.

Motionen

I motion L222 av Christer Winbäck (fp) föreslås ett tillkännagivande om bättre prisinformation avseende kostnader för tv-kanaler. För att konsumenterna skall kunna välja bättre bör det enligt motionären finnas tydligare krav på en likartad redovisning av innehåll i olika paket samt vad den totala månadskostnaden blir, inkluderat kortavgifter och startavgifter m.m.

Gällande rätt

Enligt prisinformationslagen (2004:347) skall prisinformation lämnas när en näringsidkare marknadsför bestämda produkter. Informationen skall vara korrekt och tydlig. Om det kan tillkomma avgifter och andra kostnader, skall detta anges särskilt. Konsumentverket får meddela föreskrifter om bl.a. skyldigheten att lämna prisinformation enligt prisinformationslagen.

Av 12 § prisinformationslagen framgår att om en näringsidkare inte lämnar prisinformation enligt lagen eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av denna lag, skall marknadsföringslagen (1995:450) tillämpas. Enligt 15 § marknadsföringslagen får en näringsidkare som vid sin marknadsföring låter bli att lämna sådan information som är av särskild betydelse från konsumentens synpunkt åläggas att lämna sådan information. Prisinformation är av särskild betydelse från konsumentens synpunkt.

Marknadsdomstolen har funnit att tydlig information om årskostnaden vid marknadsföring av hemelektronikprodukter bör krävas då ett erbjudande avser hyresavtal som gäller under minst ett år. Sådan information

som belyser kostnaden totalt eller på längre sikt ansåg domstolen ofta vara nödvändig för att konsumenterna klart skall kunna bedöma innebörden av ett erbjudande och jämföra det med andra utbud (MD 1986:22).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har för sin del ingen annan uppfattning än motionären vad gäller vikten av informativa prisredovisningar. Enligt utskottets mening måste emellertid det nuvarande regelverket anses ha en utformning som gör att de problem som motionären pekar på torde kunna lösas, vilket också visas av ovan nämnda domstolsavgörande. Någon riksdagens åtgärd kan inte anses påkallad, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motion L222.

Information om genmodifierade produkter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller information om genmodifierade produkter. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande från riksdagens sida. Jämför reservation 1 (v) och särskilt yttrande 1 (c).

Motionen

Motion L387 av Jan Emanuel Johansson (s) innehåller förslag till tillkännagivande om en nationell strategi för konsumentupplysning om genmodifierade produkter.

Utskottets ställningstagande

Ett liknande motionsförslag avstyrktes av utskottet våren 2005 i betänkande 2004/05:LU8. Utskottet anförde bl.a. att man för sin del inte hade något att erinra mot att motionsförslaget genomfördes och utgick från att regeringen tar erforderliga initiativ om det skulle visa sig att det föreligger ett behov. Någon riksdagens vidare åtgärd var därför inte erforderlig enligt utskottets mening. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet finner inte skäl för att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför förslaget i motion L387.

I sammanhanget vill utskottet peka på att olika myndigheter bedriver ett upplysningsarbete på området, bl.a. har Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket m.fl. relevant information utlagd på sina respektive hemsidor.

Miljöinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller miljöinformation. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet. Jämför reservation 2 (v).

Motionen

I motion L270 av Åsa Domeij m.fl. (mp) finns flera förslag till tillkännagivanden angående miljöinformation. Motionärerna anser att regeringen dels skall ge Konsumentverket i uppdrag att, genom lämpliga pilotfall, pröva om 4 § marknadsföringslagen (1995:450) är tillräcklig för att säkerställa att konsumenterna ges rätt till relevant miljöinformation (yrkande 1), dels skall återkomma till riksdagen med förslag till tydliggörande av marknadsföringslagen i denna del (yrkande 2), dels bör initiera en översyn av de frivilliga uppgörelser som Konsumentverket gjort med olika branscher (yrkande 3).

Gällande rätt och pågående arbete

I Sverige finns ett flertal lagar med regler som syftar till att konsumenterna m.fl. skall erhålla information om risker med olika produkter. Produktsäkerhetslagen (2004:451) innehåller bl.a. bestämmelser om att en tillverkare som tillhandahåller en vara eller en näringsidkare som tillhandahåller en tjänst skall lämna sådan säkerhetsinformation som behövs för att en konsument skall kunna bedöma riskerna med varan eller tjänsten och skydda sig mot dessa risker.

I 14 kap. miljöbalken finns vissa bestämmelser om produktinformation avseende kemiska produkter och biotekniska organismer. Bland annat föreskrivs att den som tillverkar, till Sverige för in eller på marknaden släpper ut en kemisk produkt eller bioteknisk organism skall genom märkning eller på annat sätt lämna de uppgifter som behövs till skydd för människors hälsa eller miljön. Med stöd av förordningen (1998:9411) om kemiska produkter och biotekniska organismer har Kemikalieinspektionen meddelat föreskrifter (KIFS 2005:8) om skyldighet för bl.a. den som yrkesmässigt hanterar en kemisk produkt att lämna uppgifter som kan behövas för att bedöma hälso- och miljörisker som är förenade med en produkt eller organism.

Även marknadsföringslagen (1995:450) innehåller bestämmelser som har betydelse för näringsidkares sätt att informera om produkters egenskaper. Enligt 15 § får en näringsidkare som vid sin marknadsföring låter bli att lämna sådan information som är av särskild betydelse från konsument-synpunkt åläggas att lämna sådan information. Samtidigt följer av 4 § ett allmänt krav på att marknadsföring skall vara vederhäftig. Vidare får enligt 6 § marknadsföring inte innehålla påståenden eller andra framställ-

ningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller någon annan näringsidkarens verksamhet. Detta gäller särskilt framställningar som avser bl.a. produktens ursprung, användning och inverkan på hälsa eller miljö. Enligt rättspraxis och förarbetena till marknadsföringslagen föreligger en s.k. omvänd bevisbörda i fråga om vederhäftighetskravet. Detta innebär att det är annonsören som har att bevisa att de uppgifter man lämnat om en produkt är riktiga (prop. 1994/95:123 s. 153 f.). Enligt Marknadsdomstolens praxis ställs höga krav på vederhäftighet när miljöargument används i marknadsföring (jfr MD 1995:21 och MD 2004:4).

I Norge finns en miljöinformationslag som stadgar att konsumenterna skall kunna vända sig till producent eller importör för att få information om produktens miljöbelastning.

Naturvårdsverket har i rapporten 5526, Information om produkters miljöbelastning, föreslagit att ett system liknande det i Norge skall införas i Sverige.

Konsumentverket har i ett remissvar över delbetänkandet Hållbara laster (SOU 2004:119) redovisat att man ser ett behov av att lagstiftningsvägen införa en obligatorisk skyldighet för producenter att lämna uppgifter till myndigheten om produkters egenskaper, vilket inkluderar den miljöpåverkan som produkterna har.

Utskottets ställningstagande

Enligt vad utskottet har erfårit pågår nu inom Regeringskansliet ett beredningsarbete med anledning av Naturvårdsverkets och Konsumentverkets förslag. Utskottet vill inte föregripa de kommande övervägandena inom Regeringskansliet och avstyrker därför förslagen i motion L270.

Information om bilars bränsleförbrukning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller information om bilars bränsleförbrukning. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet. Jämför reservation 3 (v) och särskilt yttrande 1 (c).

Bakgrund

År 1995 beslutade kommissionen en strategi för att uppnå minskade koldioxidutsläpp för personbilar och förbättrad bränsleekonomi, KOM(95)689. Målet med strategin är att minska koldioxidutsläppen till i genomsnitt 120 g/km för nya personbilar senast år 2010. Strategin består av tre huvudbeståndsdelar, (1) ett åtagande från bilindustrin om förbättrad bränsleeko-

nomi, (2) bränsleekonomimärkning av bilar och (3) främjande av bränsleekonomi hos bilar genom skatteåtgärder. Därutöver skall forskning bedrivas på området.

Som ett led i genomförandet av strategin beslutade Europaparlamentet och rådet den 13 december 1999 direktiv 1999/94/EG om tillgång till konsumentinformation om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar. Direktivet syftar till att köpare av nya personbilar skall få tillgång till information om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp för att kunna göra väl underbyggda val av bilmodell. I direktivet finns bestämmelser om märkning och affischering av uppgifter om olika bilmodellers bränsleekonomi och koldioxidutsläpp vid försäljningsställen. Direktivet föreskriver vidare att medlemsländerna skall se till att det varje år utarbetas en översikt över bilars bränsleekonomi och koldioxidutsläpp i enlighet med vad som föreskrivs i en bilaga till direktivet.

I bilagan anges att översikten bl.a. skall innehålla uppgift om den officiella bränsleförbrukningen för varje bilmodell som tas upp i förteckningen. Med officiell bränsleförbrukning avses, enligt direktivet, den bränsleförbrukning som godkännandemyndigheten har typgodkänt i enlighet med bestämmelserna i direktiv 80/1268/EEG. Bränsleförbrukningen fastställs enligt en s.k. körcykel som består av två delar, en som simulerar stadstrafik och en som simulerar landsvägskörning.

I Sverige utarbetas översikten av Konsumentverket i samarbete med Naturvårdsverket och Vägverket.

Motionen

I motion L383 av Lars Lilja och Karl Gustav Abramsson (båda s) kritiserar den s.k. körcykel som används för att beräkna bränsleförbrukningen. Motionärerna anför att den körcykeln har mycket litet att göra med verklig bilkörning och anser att Konsumentverket i sin information om bilars bränsleförbrukning bör upplysa om bristerna i det nuvarande systemet. Vidare anser de att berörda myndigheter bör verka för att man inom EU gör om körcykeln så att den bättre motsvarar förhållandena vid verklig bilkörning. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet med vad som anförts om konsumentupplysning om bilars bränsleförbrukning.

Pågående arbete m.m.

Jordbruksminister Ann-Christin Nykvist har, i ett frågesvar den 16 mars 2005, redovisat att hon anser att uppgifter, vid marknadsföring av nya personbilar, om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp är väsentlig konsumentinformation för att konsumenter skall kunna göra väl övervägda val i samband med köp av ny personbil. Av svaret framgick också att Konsumentverket följer upp hur reglerna om märkning efterlevs och att en marknadskontroll var planerad att genomföras under våren 2005. Vidare framgick att Europeiska kommissionen nyligen hade utvärderat hur effektivt direktivet 1999/94/EG fungerar på marknaden och att förslag har lyfts

fram om att harmonisera märkningen på den inre marknaden samt att energieffektivitetsmärkningen på hushållsapparater kan tjäna som förebild. Avslutningsvis angav hon att Jordbruksdepartementet avsåg att aktivt delta i det kommande arbetet med att förbättra miljöinformationen i bilannonserna (svar på fråga 2004/05:1216).

Konsumentverket har genomfört en undersökning en slumpvis vald vecka i maj 2005 och granskat dagspressannonser för nya bilar. Enligt undersökningen uppfyllde inte någon annons kravet på information om producentansvar. Drygt var tredje annons (36 %) uppfyllde inte heller de lagstiftade kraven på information om bränsleförbrukning, koldioxidutsläpp och miljöklass. I de fall bilannonserna innehöll information var den ofta bristfällig. Enligt undersökningen uppfyllde bara 1 % av annonserna kraven på information om bränsleförbrukning, koldioxidutsläpp och miljöklass.

Enligt vad utskottet har erfarit bereds frågan om information om bilars bränsleförbrukning alljämt inom Regeringskansliet, och ett uppdrag kommer att ges till Konsumentverket och Vägverket om att se över märkningen för att förbättra den.

Utskottets ställningstagande

Utskottet var vid behandlingen av samma yrkande våren 2004 (se bet. 2003/04:LU8) inte berett att förorda något uttalande från riksdagens sida vad gäller den kritik som riktats mot körcykeln och fann att någon åtgärd från riksdagens sida inte var påkallad. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet vill inte förgripa de kommande övervägandena inom Regeringskansliet och avstyrker därför förslaget i motion L383.

Märkning av skinn och päls från djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller märkning av skinn och päls från djur. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Regeringskansliet. Jämför reservation 4 (v) och särskilt yttrande 1 (c).

Motionerna

I motion MJ521 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) lämnas förslag till tillkännagivande om obligatorisk märkning av importpälsar vad gäller djurslag och uppfödning (yrkande 1).

Ett liknande förslag till tillkännagivande finns i motion MJ534 av Ulf Holm och Gustav Fridolin (mp). Motionärerna vill att det införs ett märkningssystem för alla skinnprodukter som säljs. De vill att både djurart och ursprungsland skall anges (yrkande 3).

Tidigare behandling och pågående arbete

I januari 2003 gav regeringen Kommerskollegium och Jordbruksverket i uppdrag att utreda hur ett förbud mot införsel, produktion och saluförande av päls- och skinnprodukter från hund och katt kan utformas. Våren 2004 avstyrkte utskottet – med hänvisning till då pågående beredning av Jordbruksverkets och Kammarkollegiets avlämnade rapport – ett motionsyrkande med samma inriktning som de nu aktuella (se bet. 2003/04:LU8). Riksdagen följde utskottet.

Våren 2005 avstyrkte utskottet ånyo samma motionsyrkanden. Enligt vad utskottet då erfarit var Kommerskollegiets och Jordbruksverkets rapport alltjämt föremål för beredning inom Regeringskansliet. Utskottet fann att resultatet av den pågående beredningen borde avvaktas (se bet. 2004/05:LU8). Riksdagen följde utskottet.

Enligt vad utskottet nu har erfarit resulterade beredningen i ett nytt uppdrag till Jordbruksverket angående förutsättningarna för en frivillig märkning. Verket lämnade en rapport i frågan till regeringen i november 2005. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående arbetet inom Regeringskansliet inte föregripas med några uttalanden från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför förslagen i motionerna MJ521 yrkande 1 och MJ534 yrkande 3.

Vilseledande produktbeteckningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om vilseledande produktbeteckningar. Utskottet hänvisar till gällande rätt. Jämför reservation 5 (fp, kd, v, c).

Motionen

I motion L290 av Martin Andreasson m.fl. (fp) finns förslag om tillkännagivande angående marknadsföring med hjälp av vilseledande produktbeteckningar (yrkande 7). Motionärerna pekar på att produkter marknadsförs under beteckningar som skapar en uppenbar risk för förväxlingar med andra varor som konsumenterna är benägna att betala ett högre pris för. Inte sällan handlar det om livsmedel, men fenomenet förekommer också på andra håll. Denna marknadsföring är en form av renommésnyltning som försvårar för den enskilde individen att utöva sin konsumentmakt genom

aktiva val mellan olika produkter. Motionärerna förespråkar en översyn av den svenska marknadsföringslagen för att utvärdera om det finns behov av lagskärpningar.

Gällande rätt

Marknadsföring av det slag som motionärerna lyfter fram kan utgöra renommésnyltning enligt 4 § marknadsföringslagen (1995:450). Marknadsföringen kan också vara vilseledande om t.ex. det kommersiella ursprunget eller om kännetecken enligt 6 §. En förutsättning för att ett förfarande skall kunna utgöra renommésnyltning eller vara vilseledande är att det som har utnyttjats är känt på marknaden så att det förknippas med en annan näringsidkares verksamhet.

Från Marknadsdomstolen kan nämnas två ärenden, båda initierade av näringsidkare, som berördes av marknadsföringen. I det ena fallet förbjöds ett företag att använda beteckningen Gula Sidona eller väsentligen samma beteckning. I det andra förbjöds Tele2 Sverige AB att använda ordet live! på visst sätt motsvarande Vodafones användning (MD 2006:1 och 2005:20).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har för sin del ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att renommésnyltning beivras. Enligt utskottets mening måste emellertid regelverket anses ha en utformning som torde innebära att de påtalade problemen kan angripas på ett effektivt sätt, vilket också visas av ovan nämnda domstolsavgöranden. För det fall det i framtiden skulle visa sig erforderligt med lagändringar utgår utskottet från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till lagändringar. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion L290 yrkande 7.

Könsdiskriminerande reklam

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om könsdiskriminerande reklam. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida och pågående arbete inom Regeringskansliet. Jämför reservationerna 6 (kd) och 7 (v) samt särskilt yttrande 1 (c).

Motionerna

Enligt ett förslag till tillkännagivande i motion L238 av Tasso Stafilidis m.fl. (v) bör regeringen lägga fram förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam.

Liknande förslag finns i motion L381 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda s). Motionärerna anser att regeringen bör överväga behovet av en lagstiftning för att bättre komma till rätta med dagens situation.

Göran Hägglund m.fl. (kd) lämnar i motion A370 förslag till tillkännagivande om att en utredning skall tillsättas om förbud mot förnedrande reklam (yrkande 37).

Motion Ju306 av Maria Larsson m.fl. (kd) innehåller förslag om tillkännagivande som innebär att regeringen skall tillsätta en utredning om ett förbud mot reklam för sexuella tjänster (yrkande 12). Även i motion L224 av Helena Höij m.fl. (kd) finns förslag om tillkännagivande angående en utredning om ett förbud mot reklam för sexuella tjänster.

Tidigare ställningstaganden m.m.

Vid behandlingen av förslag angående könsdiskriminerande reklam våren 2005 (se bet. 2004/05:LU8) anförde utskottet att man helt delade motionärernas uppfattning att diskriminerande reklam i alla former, däribland givetvis även könsdiskriminerande reklam, är helt oacceptabel. De uttalanden som utskottet gjorde vid marknadsföringslagens tillkomst våren 1995 ägde dock, enligt utskottets mening, alljämt giltighet. För att lagstiftning mot könsdiskriminerade reklam skall komma i fråga krävdes således, enligt utskottet, dels att detta framstår som enda alternativet att komma till rätta med problemet, dels att den diskriminerande reklamen förekommer i sådan omfattning och är av sådan art att inskränkningar i tryckfriheten och yttrandefriheten oundgängligen är påkallade. Utskottet kunde för sin del inte se att situationen var så redan då och var således inte berett att ställa sig bakom kraven på lagstiftning. Utskottet utgick dock från att regeringen noga följer utvecklingen på området och vidtar erforderliga åtgärder. Skulle det därvid visa sig att utvecklingen går i en sådan riktning att det, enligt regeringens bedömning, fanns skäl att överväga lagstiftningsåtgärder, hade utskottet inget emot att frågan utreds.

Motioner om pornografin som hinder för jämställdhet m.m. har behandlats av konstitutionsutskottet vid flera tillfällen under senare år (se bl.a. bet. 2003/04:KU14 och bet. 2004/05:KU31). Konstitutionsutskottet har därvid uttalat att det är viktigt att samhället på olika sätt söker motverka pornografi men inte i första hand genom lagstiftning. Det var enligt utskottet inte enbart tv, radio och tidningar utan även politiska partier, föreningar, offentliga personer och privatpersoner som hade en viktig roll när det gällde att motverka pornografi i alla dess former. Liknande motioner har också under innevarande riksmöte avstyrkts av konstitutionsutskottet, huvudsakligen med hänvisning till utskottets tidigare bedömningar (se bet. 2005/06:KU14).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening äger de ovan redovisade ställningstagandena från riksdagens sida alltjämt giltighet. Utskottet har erfårit att frågan om i vilken omfattning sexualiseringen i reklamen har ökat nu bereds inom Regeringskansliet, och man avser att på nytt ta ställning till behovet av en reglering.

Utskottet vill inte föregripa det pågående beredningsarbetet och avstyrker därför motionerna L238, L381, Ju306 yrkande 12 och A370 yrkande 37.

Märkning av manipulerade fotografier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om märkning av manipulerade fotografier m.m. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida. Jämför reservation 8 (v) och särskilt yttrande 1 (c).

Motionen

Enligt förslag till tillkännagivande i motion L330 av Louise Malmström och Anders Ygeman (båda s) bör det initieras ett arbete som syftar till att se över möjligheterna till lagändringar för att begränsa butikernas och reklamens framkallande av utseendefixering och psykisk ohälsa bland ungdomar. Ett sätt att skapa större tydlighet om vad som är rimligt vore enligt motionärerna att på manipulerade bilder, som används i reklamsyfte, tala om att fotomodellens kropp på något sätt blivit ändrad och att hon eller han inte ser ut på detta sätt i verkligheten. Motionärerna anser att det är dags att se över lagstiftningen vad gäller bl.a. märkning av manipulerade bilder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare, senast våren 2005, avstyrkt likadana yrkanden (se bet. 2003/04:LU8 och 2004/05:LU8). Riksdagen har följt utskottet.

Liksom vid tidigare behandling av motsvarande förslag har utskottet förståelse för den tanke som ligger till grund för förslaget om märkning och ser det från sina utgångspunkter alltjämt som angeläget att åtgärder vidtas i syfte att förhindra att unga flickor och pojkar genom marknadsföring bibringas en felaktig och ohälsosam kroppsuppfattning. Den av motionärerna föreslagna märkningsordningen väcker dock en rad frågor av såväl rättslig som praktisk natur. Ett exempel på detta är att det kan ifrågasättas om förslaget är förenligt med gällande upphovsrättslig lagstiftning. Härtill kommer att stora gränsdragningsproblem torde kunna förutses. Vidare

torde det av motionärerna förordade systemet förutsätta en i praktiken icke genomförbar administration och övervakning. Utskottet kan därför inte heller i år ställa sig bakom förslaget och avstyrker motion L330.

Rätt till ersättningsvara

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rätt till ersättningsvara m.m. Utskottet hänvisar till gällande rätt.

Gällande rätt

Reglerna i konsumentköplagen (1990:932) innebär sammanfattningsvis att den som köpt en felaktig vara får kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får han kräva skadestånd. Han kan även ha rätt att hålla inne betalningen.

Enligt 26 § konsumentköplagen har köparen rätt att kräva att säljaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskäligen kostnad för säljaren. Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskäligen kostnad för säljaren skall särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren och utan väsentlig olägenhet för köparen. Avhjälpande eller omleverans skall ske inom skäligen tid efter det att köparen framställt sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne.

I 27 § anges de förutsättningar under vilka säljaren har rätt att på eget initiativ avhjälpa fel i varan eller företa omleverans för att därigenom undvika andra följder på grund av felet. Om köparen kräver annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har säljaren således trots detta rätt att vidta någon av dessa åtgärder. Härigenom ges säljaren möjlighet att undvika mer ingripande påföljder, dock inte skadestånd. Däremot medger reglerna inte att säljaren på eget initiativ och oberoende av köparens medgivande avvägrar ett krav på avhjälpande med erbjudande om omleverans eller ett krav på omleverans med erbjudande om avhjälpande. För att så skall få ske fordras att säljaren först visar att fullgörandet av den av de båda primära påföljderna som köparen krävt skulle medföra oskäligen kostnad för säljaren.

I förarbetena sägs att om köparen måste vara utan varan i mer än en vecka, bör det i regel kunna krävas att säljaren ställer en ersättningsvara till köparens förfogande under reparationstiden. Vidare sägs att om det inte är fråga om några särskilda förhållanden, såsom att varan måste sändas till

t.ex. en serviceverkstad på annan ort, så bör en köpare normalt räkna med att avhjälpandet skall klaras av på ett par dagar från det säljaren fick varan i sin hand (se prop. 1989/90:90 s. 122).

Motionerna

Enligt förslaget i motion L355 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda s) bör reglerna i 27 § konsumentköplagen ändras. Motionärerna uppmärksammar hur begreppet ”skälig tid” definieras i konsumentköplagens paragrafer och anser bl.a. att för produkter som är särskilt ägnade att användas dagligen av en konsument måste högre krav ställas på snabbheten i näringsidkarens avhjälpande.

Fredrik Olovsson (s) anser i motion L329 det vara en rimlig ordning om konsumenten kompenseras med en ersättningsvara i de fall det finns risk för dröjsmål som överstiger mer än en vecka. Han vill att detta skall framgå av lagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inte komma till någon annan slutsats än att gällande rätt i huvudsak ligger i linje med vad motionärerna förespråkar. Såvitt utskottet har sig bekant torde inte heller bestämmelsernas tillämpning vara förenad med några särskilda konsumentproblem, varför någon riksdagens åtgärd inte kan anses vara påkallad. Utskottet förutsätter dock att regeringen följer utvecklingen på området. Om det därvid skulle visa sig att det finns skäl att överväga lagstiftningsåtgärder, har utskottet givetvis inget emot att frågan utreds. Utskottet föreslår med sagda att riksdagen avslår motionerna L329 och L355.

Svårtillgängliga avtal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om svårtillgängliga avtal. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande från riksdagens sida.

Motionen

Motion L396 av Ulf Holm m.fl. (mp) innehåller tre förslag till tillkännagivanden. Enligt det första förslaget bör regeringen lägga fram lagförslag om att samtliga avtal med tillhörande villkor, längre än en viss textmassa eller med en teckenstorlek under en viss storlek, skall ha ett versionsnummer eller datum för senaste ändring för att vara giltiga (yrkande 1). Gränsen för avtalets omfattning, för att tillämpa kravet på versionsnotering av avtal, skall vara strängare för avtal som tecknas med hjälp av dator e.d. än

för avtal som godkänns för hand på papper (yrkande 2). Slutligen bör när avtal större än en viss textmassa ändras det anges i det ändringsbesked som konsumenten erhåller vilka avtalsparagrafer som ändringen berör (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Likalydande motionsförslag avstyrktes våren 2005 i betänkande 2004/05:LU8. Riksdagen följde utskottet.

Liksom våren 2005 kan utskottet konstatera att den föreslagna ogiltighetsregeln (yrkandena 1–2) utgör ett väsentligt avsteg från gällande ordning. Det ter sig också främmande att låta avtal bli ogiltiga enbart av det skälet att ena parten inte har informerat motparten om dennes rättigheter. I frågan om information vid ändring av avtalsvillkor (yrkande 3) har utskottet inte heller i år någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller vikten av tydlig information då villkor ändras under pågående avtalstid och anser även nu att brister härvidlag normalt torde kunna angripas med stöd av marknadsföringslagen (1995:440) och i tvist kunna leda till att ett ändringsvillkor inte kan göras gällande mot den enskilde konsumenten.

Liksom förra året tar motionärerna även i år särskilt sikte på frågan om information angående försäkringsvillkor. Med anledning härav vill utskottet hänvisa till den av riksdagen nyligen antagna försäkringsavtalslagen (se prop. 2003/04:150, bet. 2004/05:LU4, rskr. 160). Lagen innehåller regler avseende information om särskilt viktiga villkor. Villkoren kan bli ogiltiga vid brister i informationen. Det gäller såväl vid nytecknande som vid villkorsändring. Något behov av generella regler som skulle vara tillämpliga på alla avtal kan dock enligt utskottets mening inte anses föreligga, och lämpligheten i en sådan generell lagstiftning för alla slags avtal kan också ifrågasättas. Med det anförda avstyrker utskottet förslagen i motion L396.

Fakturaskojeri

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fakturaskojeri. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida och pågående arbete inom Regeringskansliet.

Motionen

I motion L282 av Barbro Feltzing och Ulf Holm (mp) finns tre förslag till tillkännagivanden. Det ena avser att en begränsning av antalet konkurser bör införas i köplagen (yrkande 1). Enligt det andra bör Konsumentombudsmannen ges möjlighet att förordna om näringsförbud vid grova åsidosättan-

den på det marknadsmässiga området (yrkande 2). I det tredje förslaget förespråkas en utredning av reglerna i köplagen i syfte att undersöka om det behövs fler lagändringar för att förhindra fakturaskojeri (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

I frågan om kraven på införande av automatiskt näringsförbud vid ett visst antal konkurser och en möjlighet för Konsumentombudsmannen att förordna om näringsförbud vill utskottet erinra om att vid ett flertal tidigare tillfällen motsvarande förslag har varit föremål för behandling och avstyrkts av utskottet (se bl.a. de av riksdagen godkända betänkandena 2000/01:LU21, 2001/02:LU19, 2002/03:LU8, 2003/04:LU13 och 2004/05:LU19).

Våren 2005 fann utskottet vidare att ogrundade ansökningar om betalningsförelägganden borde, i likhet med vad som gäller för konkursansökningar, vara skadeståndsgrundande och att regeringen borde lägga fram lagförslag med denna inriktning samt föreslog ett tillkännagivande om detta. Riksdagen följde utskottet. Förslaget får anses ligga i linje med vad som efterlyses i motionen.

Utskottet har nu erfarit att tillkännagivandet kommer att behandlas i ett kommande lagstiftningsärende som gäller lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning. En departementspromemoria kommer att upprättas och remitteras under 2006.

Mot denna bakgrund finner utskottet inte tillräckliga skäl för att nu gå motionärerna till mötes och avstyrker därför förslagen i motion L282.

Kortavgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kortavgifter. Utskottet hänvisar till pågående arbete. Jämför särskilt yttrande 2 (v).

Motionerna

Motion L345 av Luciano Astudillo (s) innehåller förslag till tillkännagivande om att det bör vara möjligt att bötfälla butiker som tar ut en extra avgift för de kunder som väljer att betala med kort. Enligt motionären är det vanligt att butiker kan kräva allt mellan 5 och 10 kr av den som betalar mindre summor med kortet.

Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (båda s) lämnar i motion L360 två förslag till tillkännagivanden som bl.a. syftar till att minska användningen av kontanter. Motionärerna ser ett behov av en översyn av bankernas avgiftsuttag vid transaktioner i utländsk valuta (yrkande 1).

Motionärerna vill vidare att de som idkar handel i så stor utsträckning som möjligt skall kunna erbjuda betalkortslösningar och att avgift inte skall påföras kunden (yrkande 2).

Pågående arbete m.m.

Enligt vad utskottet har erfarit pågår inom Regeringskansliet sedan hösten 2005 ett arbete som syftar till att öka användningen av kort i samband med betalningar. Bland annat har kommun- och finansmarknadsministern diskuterat frågan med företrädare för Riksbanken och Svenska bankföreningen. Värdetransportrånerna har medfört att ytterligare branscher tagits med i diskussionen. Därutöver har kommun- och finansmarknadsministern gett Finansinspektionen i uppdrag att undersöka bankernas uttag av avgifter av näringsidkare när deras kunder använder sig av betalkort. Uppdraget skall redovisas den 28 april 2006. Frågan bevakas vidare inom Finansdepartementet för att utröna om det finns ytterligare behov av åtgärder som behöver vidtas.

I sammanhanget bör nämnas att det i viss utsträckning förekommer avtalsvisa regleringar som innebär att butiker inte har rätt att ta ut en avgift och att det pågår överläggningar i samma fråga mellan företrädare för olika aktörer på marknaden.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av vad som redovisats ovan pågår ett arbete för att uppmuntra till användning av kort i samband med betalning vilket ligger helt i linje med motionsönskemålen. Resultatet av detta arbete bör nu avvaktas. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna L345 och L360 är därför inte påkallad, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna.

Dödande av förkommen bankbok

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om dödande av förkommen bankbok. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Motionen

Motion L233 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (båda s) innehåller förslag till tillkännagivande angående översyn av reglerna om dödande av bankböcker. Motionärerna vill bl.a. att den s.k. spärrtiden, för närvarande sex månader, skall förkortas till tre månader.

Gällande rätt

Lagen (1927:85) om dödande av förkomna handlingar gör det möjligt att under vissa förutsättningar döda handlingar som förstörts eller kommit bort. Efter det att handlingen dödats kan den som förlorat handlingen åter göra sin rätt gällande, utan att behöva förete handlingen. Själva dödningsförfarandet bygger på tanken att den som känner till något om en förkommen handling genom ett offentligt förfarande skall få en möjlighet att höra av sig. Dödning kan även komma i fråga i vissa andra sammanhang, nämligen i konkurs eller utmätning. I 12 § finns bestämmelser som innebär att förkomna bankböcker genom efterlysning kan dödas på ett snabbare sätt än enligt lagens allmänna regler. Sådan efterlysning skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar genom bankens försorg. Om motboken inte återfinns inom sex månader och förekommer inte skäligen anledning anta att den finns i behåll, är sökanden berättigad att få ut det insatta beloppet.

Utskottets ställningstagande

Ett motionsyrkande med krav på förenklade regler vid dödande av bankböcker som väckts med anledning av regeringens proposition 2003/04:99 Följdändringar med anledning av nya regler för bank- och finansieringsrörelse samt inlåningsverksamhet avstyrktes av finansutskottet våren 2004 i det av riksdagen godkända betänkandet 2003/04:FiU15. Finansutskottet hänvisade därvid till att bestämmelser om motböcker finns i flera lagar, bl.a. skuldebrevslagen, och att en översyn av lagstiftningen på området borde avvaktas.

Lagutskottet hade vid sin behandling av motsvarande förslag våren 2005 (bet. 2004/05:LU8) inte någon annan uppfattning än den finansutskottet gav uttryck för våren 2004 och förutsatte att regeringen, om behov därav föreligger, tar initiativ till den av motionären efterfrågade översynen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionen. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet gör samma bedömning nu och avstyrker därför motion L233.

Resegarantisystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om resegarantisystemet. Utskottet hänvisar till pågående beredning inom Regeringskansliet. Jämför särskilt yttrande 1 (c).

Motionerna

Två motioner tar upp frågor om resegarantisystemet. I motion L369 av Jarl Lander (s) föreslås ett tillkännagivande angående resegarantin för bussresearrangörer. Motionären anser att en översyn av Kommerskollegiets

praxis på området måste göras och att Kommerskollegiet i sin bedömning måste börja ta hänsyn till risktagandet i de olika delbranscherna. Han anser också att lagstiftningen bör ändras så att det bli möjligt att ställa resegarantier genom andra lösningar än bank- eller försäkringsgaranti, t.ex. genom fondlösningar. Slutligen vill han att det införs en möjlighet för reseföretagen att sköta sin administration gentemot Kammarkollegiet kring resegarantin elektroniskt.

I motion L379 av Lilian Virgin och Christer Engelhardt (båda s) föreslås ett tillkännagivande om ändring i resegarantilagen så att lagen blir konkurrensneutral. Motionärerna anser bl.a. att stugförmedlare på Gotland inte skall behöva ställa garanti för logi och transport när resan företas med ordinarie färjetrafik. De pekar på att förmedlare i övriga Sverige inte behöver ställa garantier för sitt logi när resa kan företas med egen bil.

Tidigare tillkännagivande

I betänkande 2004/05:LU8 behandlade utskottet ett antal motionsyrkanden angående resegarantisystemet. Bland annat framfördes synpunkter om lagens konkurrensneutralitet och pekades det på att den var mycket betungande, särskilt för små reseföretag.

Utskottet fann att tiden kunde vara mogen för en översyn av resegarantisystemet och förutsatte att en sådan översyn skulle komma till stånd utan något formellt tillkännagivande från riksdagens sida. I en reservation förslogs ett tillkännagivande i frågan. Tillkännagivandet avsåg att en alternativ modell för ställande av resegaranti måste utredas i syfte att bättre tillgodose de små reseföretagens intressen och konsumenternas behov av skydd. Vid omröstningen i kammaren vann reservationen (se rskr. 2004/05:155).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av riksdagens beslut har nu inom Jordbruksdepartementet inletts ett arbete med att studera olika möjliga system för hur researrangörer kan ställa säkerheter (svar på fråga 2005/06:1099).

Utskottet vidhåller sin uppfattning att tiden är mogen för en översyn av det nuvarande resegarantisystemet och ser med tillfredsställelse på att ett sådant arbete nu initierats inom Regeringskansliet. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna L369 och L379 är, i avvaktan på de kommande övervägandena, inte nödvändig, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna.

Godtrosförvärv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om godtrosförvärv. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande från riksdagens sida.

Motionen

Enligt förslaget till tillkännagivande i motion Kr305 av Ingegerd Saarinen (mp) bör den s.k. vindikationsprincipen också omfatta egendom som åtkommits genom fornminnesbrott och förskingring (yrkande 4). Motionären vill att egendom som har åtkommits genom förskingring eller fornminnesbrott skall kunna gå åter till ägaren utan lösen.

Utskottets ställningstagande

I juli 2003 genomfördes efter förslag från regeringen i proposition 2002/03: 17 Förvärv av stöldgods i god tro ändringar i lagen (1986:796) om godtrosförvärv av lösöre som innebär att det inte längre är möjligt att göra godtrosförvärv av stöldgods och egendom som frånhänts ägaren genom rån, tillgrepp av fortskaffningsmedel och egenmäktigt förfarande. I sådana fall får den ursprunglige ägaren rätt att få tillbaka egendomen utan att betala lösen. Däremot skall godtrosförvärv kunna ske även i fortsättningen när egendomen frånhänts ägaren på annat sätt än genom stöld eller annat olovligt tillgrepp, exempelvis genom förskingring eller bedrägeri. Förslaget hade tillstyrkts av lagutskottet, och riksdagen följde utskottet (se bet. 2002/03:LU11, rskr. 2002/03:112).

Utskottet är inte berett att på de skäl som anförs i motionen frångå de bedömningar som gjordes i 2003 års lagstiftningsärende. Utskottet avstyrker motion Kr305 yrkande 4.

Införande av konsumentbalk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om införande av konsumentbalk. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida. Jämför reservation 9 (v).

Motionen

Motion L393 av Ulf Holm (mp) innehåller förslag om att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk.

Utskottets ställningstagande

Frågan om införande av en konsumentbalk är inte ny. Spörsmålet övervägdes för mer än tio år sedan av Konsumentpolitiska kommittén som i sitt betänkande (SOU 1994:14) Konsumentpolitik i en ny tid pekade på en rad omständigheter som talade emot införandet av såväl en konsumentbalk som en mindre omfattande konsumentskyddslag, bl.a. att konsumenträtten är ett förhållandevis oenhetligt rättsområde, att reglerna är av mycket blandat slag och att det skulle bli svårt att samordna dem utan att besvärande systematiska brister uppkommer. Strävan efter enhetlig och konsekvent lagstiftning på nationell nivå försvårades även, enligt kommittén, av Sveriges internationella åtaganden, företrädesvis EES-avtalet. Därtill kom att införandet av en konsumentbalk skulle kräva stora resurser. Nu angivna nackdelar var, enligt kommittén, så stora att man inte kunde ställa sig bakom tanken på att samla den konsumenträttsliga lagstiftningen i en balk.

Flertalet remissinstanser delade kommitténs bedömning, och i den sedermera återkallade proposition 1994:/95:16 Den framtida konsumentpolitiken anslöt sig även regeringen till kommitténs uppfattning i frågan. I proposition 1994/95:140 Konsumentpolitik i ny tid, som överlämnades till riksdagen i mars 1995, berördes frågan inte.

Utskottet ansåg åren 2004 och 2005 att de skäl som anförts emot införandet av en konsumentbalk alltjämt hade bärkraft och att vad gäller de gemenskapsrättsliga aspekterna skälen emot en sådan balk torde ha accentuerats än mer. Utskottet såg inte skäl att på nytt utreda frågan (se betänkandena 2003/04:LU8 och 2004/05:LU8). Riksdagen följde utskottet.

Utskottet vidhåller i dag ovan redovisade uppfattningar och avstyrker därför motion L393.

Reservationer

1. Information om genmodifierade produkter, punkt 2 (v) av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L387.

Ställningstagande

Många människor känner osäkerhet och oro inför förekomsten av genmanipulerad mat. Denna oro får inte viftas bort utan bör tas på allvar. Regeringen bör därför ta initiativ till att utarbeta en nationell strategi för att hantera och konsumentpolitiskt upplysa om genmodifierad mat. Vad som sålunda anförs i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion L387, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Miljöinformation, punkt 3 (v) av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L270 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Motionärerna bakom motion L270 har ifrågasatt om inte information om att vissa bildäck innehåller cancerframkallande högaromatiska oljor (HA-oljor) är sådan information av ”särskild betydelse” som avses i 4 § marknadsföringslagen (1995:450). Saken är inte prövad i Marknadsdomstolen. Enligt min mening är det viktigt att regeringen följer tillämpningen av ifrågavarande bestämmelse och vid behov tar initiativ till lagändringar.

Den svenska konsumentpolitiken har en lång tradition av frivilliga branschöverenskommelser. Sådana överenskommelser är dock tidskrävande, och det går inte att ha någon formell tillsyn av hur reglerna följs. Det är också en vanlig uppfattning att uppföljningen av de många frivil-

liga uppgörelserna är bristfällig och att de därför ofta inte fungerar i praktiken. Regeringen bör därför initiera en översyn av de frivilliga uppgörelser som finns på området och redovisa hur väl de följs i praktiken.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion L270 yrkandena 1–3, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Information om bilars bränsleförbrukning, punkt 4 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L383.

Ställningstagande

Berörda myndigheter bör kraftfullt verka för att den nuvarande EU-körcykeln görs om så att den bättre motsvarar verkliga förhållanden. Konsumentverket och biltillverkarna bör dessutom informera om bristerna i mätmetoden. För flexifuel-bilar bör tydligt anges förbrukning både vid körning med enbart bensin och med enbart etanol. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ i frågan.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion L383, som sin mening ge regeringen till känna.

4. Märkning av skinn och päls från djur, punkt 5 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:MJ521 yrkande 1 och 2005/06:MJ534 yrkande 3.

Ställningstagande

Utifrån ett konsumentperspektiv är det mycket viktigt att det finns märkning på de produkter som finns att köpa på marknaden. Utan ett fungerande system för märkning blir det ju omöjligt för konsumenterna att kunna avgöra vad man köper. I dag finns uppenbara brister i märkningssystemen. Dels finns det ingen uttrycklig skyldighet för producenter och handlare att upplysa om vilken typ av skinn som används, dels är det uppenbart att en

del producenter medvetet väljer att inte märka sina produkter så att det t.ex. framgår att det är hundskinn eftersom de vet att det inte skulle kunna gå att sälja produkterna med en sådan märkning. Producenterna väljer då troligen att saluföra sina skinnprodukter med falsk märkning eller med något intetsägande som att det är ”äkta skinn”. Utifrån detta är det oerhört viktigt att regeringen snarast inför ett regelverk kring märkning av skinn så att alla konsumenter enkelt och lätt kan se vilka djur skinnprodukter kommer ifrån.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna MJ521 yrkande 1 och MJ534 yrkande 3.

5. Vilsedande produktbeteckningar, punkt 6 (fp, kd, v, c)

av Jan Ertsborn (fp), Yvonne Andersson (kd), Tasso Stafilidis (v), Martin Andreasson (fp) och Viviann Gerdin (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L290 yrkande 7.

Ställningstagande

I den fria marknadsekonomin är det ofta genom reklam och marknadsföring som konsumenten får information om nya eller förändrade produkter, förändringar i prissättning eller nya säljkanaler. För att konsumenten i praktiken skall kunna bedöma informationen och bevaka sina intressen på marknaden behövs en marknadsföringslagstiftning som drar en tydlig gräns mot vilsedande eller direkt bedräglig reklam. Ett problem som förefaller ha blivit större på senare år är att produkter marknadsförs under beteckningar som skapar en uppenbar risk för förväxlingar med andra varor som konsumenter är benägna att betala ett högre pris för. Inte sällan handlar det om livsmedel, men fenomenet förekommer också på andra håll. Denna marknadsföring försvårar för den enskilde individen att utöva sin konsumentmakt genom aktiva val mellan olika produkter. Problemet hanteras delvis på EU-nivå genom gemensamma minimikrav för olika former av produktbeteckningar. Det är viktigt att Sverige är pådrivande för att detta arbete fortsätter inom EU. Likaså bör en översyn göras av den svenska marknadsföringslagen för att utröna om det finns behov av lagskärpningar. Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion L290 yrkande 7.

6. Könsdiskriminerande reklam, punkt 7 (kd)

av Yvonne Andersson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 12, 2005/06:L224 och 2005/06:A370 yrkande 37 och avslår motionerna 2005/06:L238 och 2005/06:L381.

Ställningstagande

Ett samhälle som erkänner alla människors lika och okränkbara värde måste reagera när kvinnor systematiskt kränks och utnyttjas. De sexklubbar som finns i Stockholm utgör i det sammanhanget ett mycket allvarligt, konkret problem. Bilar, försedda med stora reklamskyltar med lättklädda kvinnor, gör reklam för klubbarna. Den bild av kvinnor som sprids är kränkande. Vi har en lag som förbjuder sexköp samtidigt som reaktioner och åtgärder uteblir helt vid reklam som bjuder ut kvinnor till försäljning.

Allt fler medborgare har reagerat på sexualiseringen av det offentliga rummet och på den objektifiering av kvinnan och hennes kropp det medfört. Det är dags att se över regleringen för könsdiskriminerande reklam.

Regeringen har sagt sig vilja avvakta resultatet av det arbete den påbörjat när det gäller sexualiseringen av det offentliga rummet och vill satsa på riktlinjer, självreglerande organ och påverkanskanaler utanför lagstiftningen. Problemet är bara att de som ligger bakom sexklubbarnas verksamhet inte är mottagliga för opinionsbildning eller för att medverka till självreglering.

Anmälningarna till näringslivets etiska råd har mer än fördubblats de senaste åren. Men det är inte till någon nytta för rådet att behandla dem eftersom sexklubbarna, i motsats till de flesta seriösa företag, inte bryr sig om rådets uttalanden.

Jag anser att det gått för långt när kvinnor systematiskt kränks och förnedras i reklam, och jag begär därför att regeringen skall tillsätta en utredning som får i uppgift att utarbeta förslag på förbud mot reklam som kränker människovärdet på det vis som exempelvis porrbilarna gör och mot reklam för sexuella tjänster.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna Ju306 yrkande 12, L224 och A370 yrkande 37 och avslår motionerna L238 och L381.

7. Könsdiskriminerande reklam, punkt 7 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:L238 och 2005/06:L381 samt bifaller delvis motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 12, 2005/06:L224 och 2005/06:A370 yrkande 37.

Ställningstagande

Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men i dag är det offentliga rummet ockuperat av könsdiskriminerande bilder. Ingenstans kommer vi undan. Att konsumenter ständigt matas med schablonbilder som framställer kvinnor och män som objekt påverkar naturligtvis arbetet med att uppnå jämställdhet och jämlikhet mellan könen på ett mycket negativt sätt. Det är därför helt oacceptabelt att kränkande sexuella anspelningar används i reklamen för att sälja varor och tjänster. Det går inte att välja bort denna reklam själv eftersom den även finns utomhus.

Jag anser att den könsdiskriminerande reklamen är ett allvarligt samhällsproblem som redan nu kräver kraftfulla åtgärder. Ett förbud är den enda möjligheten att sätta stopp för sådan reklam. Det vore samtidigt en nödvändig signal om att förnedringen av det kvinnliga könet är oacceptabel. Frågan om det bör lagstiftas om ett förbud mot könsdiskriminerande reklam har utretts tillräckligt, och tiden är således mogen för att se över hur en sådan lagstiftning skall utformas. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna L238 och L381 samt bifaller delvis motionerna Ju306 yrkande 12, L224 och A370 yrkande 37.

8. Märkning av manipulerade fotografier, punkt 8 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L330.

Ställningstagande

Som utvecklas närmare i motion 2004/05:L246 är det angeläget att synliggöra det förhållandet att dagens kroppsideal är så pass förvrängt att till och med fotomodeller inte kan leva upp till det. Ett sätt att göra detta vore att inrätta ett obligatoriskt märkningssystem som innebär att alla fotografier som används i marknadsföringssammanhang och som manipulerats i något avseende skall märkas. Det bör ankomma på regeringen att ta initiativ till att det utarbetas ett sådant märkningssystem.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion L330, som sin mening ge regeringen till känna.

9. Införande av konsumentbalk, punkt 16 (v)

av Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L393.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning talar starka skäl för att den konsumenträttsliga lagstiftningen samlas i en konsumentbalk. Som framhålls i motion L393 skulle en sådan balk underlätta för konsumenterna att ta till vara sin rätt. En samlad lagstiftning skulle även leda till större kunskap på det konsumenträttsliga området, vilket i sin tur möjliggör ett ökat inflytande för såväl enskilda konsumenter som konsumentorganisationer. En konsumentbalk skulle kunna uppfyllas genom att samla de delar av den konsumenträttsliga lagstiftningen som är möjlig att infoga under en gemensam balk. Jag anser att regeringen bör ta initiativ till en utredning av frågan.

Vad som sålunda anförts i reservationen bör riksdagen, med bifall till motion L393, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Vissa konsumentfrågor, punkterna 2, 4, 5, 7, 8 och 14 (c)

Viviann Gerdin (c) anför:

Jag ställer mig i princip bakom de förslag som förs fram i motion L387 om information om genmodifierade produkter, i motion L383 om information om bilar bränsleförbrukning, i motion MJ521 yrkande 1 såvitt avser märkning av päls från djur, i motionerna L224, Ju306 yrkande 12 och A370 yrkande 37 om könsdiskriminerande reklam, i motion L330 om manipulerade fotografier samt i motionerna L369 och L379 om resegarantisystemet.

Mot bakgrund av vad utskottet under ärendets handläggning har erfarit angående pågående arbete m.m. har jag avstått från att reservera mig i dessa delar. Jag kommer emellertid att följa utvecklingen på nämnda området och om utvecklingen inte blir den önskvärda avser jag att i andra sammanhang på nytt aktualisera dessa frågor.

2. Kortavgifter, punkt 12 (v)

Tasso Stafilidis (v) anför:

Jag ställer mig i princip bakom de förslag som förs fram i motionerna L345 och L360 om kortavgifter.

Mot bakgrund av vad som har redovisats om det arbete som, i linje med motionsförslagen, pågår på området har jag dock avstått från att reservera mig. Jag avser emellertid att följa utvecklingen och om den inte blir den önskvärda avser jag att i andra sammanhang på nytt aktualisera dessa frågor.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju306 av Maria Larsson m.fl. (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om ett förbud mot reklam för sexuella tjänster.

2005/06:L222 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krav på redovisning av kostnader för tv-kanaler.

2005/06:L224 av Helena Höij m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om ett förbud mot reklam för sexuella tjänster.

2005/06:L233 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de lagar som behandlar bankböcker.

2005/06:L238 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam.

2005/06:L270 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att, genom lämpliga pilotfall, pröva om 4 § i marknadsföringslagen är tillräcklig för att säkerställa att konsumenterna ges rätt till relevant miljöinformation.
2. Riksdagen begär att regeringen överväger att återkomma till riksdagen med förslag till tydliggörande av marknadsföringslagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör initiera en översyn av de frivilliga uppgörelser som Konsumentverket gjort med olika branscher.

2005/06:L282 av Barbro Feltzing och Ulf Holm (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en begränsning av antalet konkurser införs i köplagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Konsumentombudsmannen bör ges möjlighet att förordna om näringsförbud vid grova åsidosättanden på det marknadsmässiga området.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av reglerna i köplagen.

2005/06:L290 av Martin Andreasson m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om marknadsföring med hjälp av vilseledande produktbeteckningar.

2005/06:L329 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en förstärkning av konsumentköplagen.

2005/06:L330 av Louise Malmström och Anders Ygeman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera ett arbete som syftar till att se över möjligheterna till lagändringar för att begränsa butikernas och reklamens framkallande av utseendefixering och psykisk ohälsa bland ungdomar.

2005/06:L345 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör vara möjligt att bötfälla butiker/affärer som tar ut en extra avgift för de kunder som väljer att betala med kort.

2005/06:L355 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om 27 § konsumentköplagen.

2005/06:L360 av Per Erik Granström och Kurt Kvarnström (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bankernas avgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kontanthandel.

2005/06:L369 av Jarl Lander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resegarantilagen.

2005/06:L379 av Lilian Virgin och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i resegarantilagen så att lagen blir konkurrensneutral.

2005/06:L381 av Carina Ohlsson och Monica Green (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om könsdiskriminerande reklam och att regeringen bör överväga behovet av en lagstiftning för att bättre komma till rätta med dagens situation.

2005/06:L383 av Lars Lilja och Karl Gustav Abramsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bilars bränsleförbrukning enligt EU-körcykeln.

2005/06:L387 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell strategi för konsumentupplysning om genmodifierade produkter.

2005/06:L393 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk.

2005/06:L396 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagstiftningsförslag om att samtliga avtal med tillhörande villkor, längre än en viss textmassa eller med en teckenstorlek under en viss storlek, skall ha ett versionsnummer eller datum för senaste ändring för att vara giltiga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gränsen för avtalets omfattning, för att tillämpa kravet på versionsnotering av avtal, skall vara strängare för avtal som tecknas med hjälp av dator e.d. än för avtal som godkänns för hand på papper.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagstiftningsförslag om att när avtal större än en viss textmassa ändras skall det anges i det ändringsbesked som konsumenten erhåller vilka avtalsparagrafer som ändringen berör.

2005/06:Kr305 av Ingegerd Saarinen (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vindikationsmöjligheten utvidgas till att omfatta andra förfaranden än stöld.

2005/06:MJ521 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk märkning av importpälisar vad gäller djurslag och uppfödning.

2005/06:MJ534 av Ulf Holm och Gustav Fridolin (båda mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett märkningssystem av alla skinnprodukter som säljs där både djurart och djurens ursprungsland finns med.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning tillsätts om förbud mot förnedrande reklam.